17.11.2020

**SIVISTYS- JA TIEDEJAOSTOLLE**

**Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry:n lausunto**

**Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021**

**Teema: Oppivelvollisuuden laajentamisen kustannukset ja miten ensi vuoden talousarvioesitykseen ja julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvien resurssien arvioidaan riittävän uusiin tehtäviin ja velvoitteisiin?**

Kansanopistojen osaaminen ja tehtävä on tunnistettu oppivelvollisuusuudistuksessa. Oppivelvollisuuden laajentaminen on kansanopistoille mieluinen uusi yhteiskunnallinen tehtävä. Kansanopistot haluavat olla kantamassa vastuuta koulutuskenttämme tämän hetken ehkä suurimman ongelman ratkaisemisessa. Ikäluokasta jopa 15 % jää tällä hetkellä koulutuksessa pelkän peruskoulun oppimäärän varaan. Kansanopistolla on mahdollisuudet ja menetelmät kohderyhmän auttamisessa. Uudistuksesta käydyn keskustelun yhteydessä on peräänkuulutettu joustavia ratkaisuja nuorille, jotka eivät peruskoulun jälkeen tiedä, mitä haluaisivat tehdä, tai joille koulumainen opiskelu ei sovi. Kansanopisto on tällainen joustava ratkaisu ja sen mahdollisuuksia tulisi nyt hyödyntää.

Kansanopistoille on varattu talousarvioesityksessä 2021 oppivelvollisille suunnattuun koulutukseen 1,8 M€ ja julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022-2023 3,5M€ vuosittain. Koulutus käynnistyisi vuonna 2021 syksyllä.

**Kansanopistojen näkökulmasta oppivelvollisuusuudistuksen suurin ongelma on uudistuksen resursointi. Vaikka kysymyksessä on kansanopistoille uusi tehtävä, ei esityksessä siihen ehdoteta uusia suoritteita, vaan toiminta tulee toteuttaa nykyisellä suoritekehyksellä. Kuitenkin niin, että valtionosuus nousee tältä osin kansanopiston 57 prosentista 100 prosenttiin. Talousarvioesitys vuodelle 2021 ja julkisen talouden suunnitelma perustuvat laskelmaan siitä, että kansanopistoissa olisi vuositasolla oppivelvollisille suunnatuilla linjoilla enintään 650 opiskelijaa. Kansanopistojen oppivelvollisille suunnattuun koulutukseen tulee kohdentaa täysimääräinen rahoitus, kuten muuhunkin oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen. Talousarvioesityksessä 2021 näin ei ole tehty ja tämä tulee korjata, jotta uusi tehtävä voidaan kansanopistoissa vaikuttavalla ja koko uudistuksen keskeisiä tavoitteita tukevalla tavalla käynnistää.**

**Kansanopistoyhdistys haluaa kiinnittää huomiota siihen, että alle 18-vuotiailta opiskelijoilta ei uudistuksen myötä voida enää periä opiskelijamaksuja. Kansanopistoissa opiskelee jo nykyään noin 500 alle 18-vuotiasta. Yhdistys pitää tärkeänä huolehtia, että kansanopistojen koulutukseen kohdennettava resurssi on riittävä, jotta voidaan turvata myös niiden opistojen toiminta, joissa alle 18-vuotiaita jo opiskelee. Talousarvioesitykseen 2021 kirjattu 1,8 M€ resurssi ei ole myöskään tästä näkökulmasta riittävä.**

Hallituksen esityksessä ei ole lainkaan huomioitu kansanopistoille aiheutuvia oppimateriaalikustannuksia. Esityksessä linjataan kuitenkin, että kansanopistojen vapaan sivistystyön oppivelvollisille suunnattujen koulutusten oppimateriaalit olisivat opiskelijalle maksuttomia vastaavalla tavalla kuin toisella asteella (esitys oppivelvollisuuslaiksi § 17). Hallituksen esityksessä tarkoitetun kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen oppimateriaalikustannukset tulee huomioida osana uudistusta. Oppimateriaalikustannusten huomioiminen osana kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun koulutuksen rahoitusta voidaan toteuttaa laskennallisesti ja perustaa suoritemäärään. Oppimateriaalilisän suuruudeksi esitämme 12 euroa/opiskelijaviikko. Vuoden mittaisessa koulutuksessa kustannus olisi opiskelijaa kohden noin 400 euroa.

**Suomen Kansanopistoyhdistyksen - Finlands Folkhögskolförening ry:n esitykset**

Kansanopistoilla on vahvaa osaamista oppimisvalmiuksien ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä elämänhallinnan ja yksilöllisten opinto- ja urapolkujen tukemisessa. Kansanopistojen kokemuksen mukaan juuri panostaminen ns. kriittisiin siirtymävaiheisiin vahvistaa nuoria oppijoina ja kansalaisina, turvaa koulutusvalintojen onnistumisen ja koulutuksen jatkuvuuden sekä vähentää myöhempien koulutusten keskeyttämisiä. Samalla jokaisen nuoren mahdollisuudet onnistua omalla polullaan vahvistuvat. Tätä tulisi nyt uudistuksessa resursoida.

- **Kansanopistojen oppivelvollisille suunnattuun koulutukseen tulee kohdentaa täysimääräinen rahoitus, kuten muuhunkin oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen. Tehtävään tulee kohdentaa uutta rahoitusta ja suoritteita. Kansanopistoyhdistys esittää, että talousarviossa 2021 kansanopistojen oppivelvollisille suunnattuun koulutukseen varataan 6 M€. Tämä rahoitus kattaa täysimääräisen rahoituksen 1000 opiskelijalle. Vuodesta 2022 alkaen rahoitus tulee mitoittaa koko vuoden kestävään koulutukseen.**

- **Kansanopistoyhdistys esittää, että hallituksen esityksessä tarkoitetun kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen oppimateriaalikustannukset huomioidaan osana uudistusta. Vuodelle 2021 tämä tarkoittaisi 1000 opiskelijan osalta 200 000 euroa. Vuodesta 2022 alkaen 400 000 euroa vuodessa.**